

SODOBNE ZGODBE ŠTUDENTOV UNIVERZE V LJUBLJANI*

MONIKA KROPEJ

V članku se avtorica osredotoča predvsem na vsebino in sporočilnost pripovedi, ki krožijo med slovenskimi študenti na ljubljanski univerzi danes, kakor tudi na odsev družbenih in aktualnih dogajanj v sodobnih študentskih zgodbah. Raziskava tudi odkriva, v kakšni obliki in okoliščinah se v današnjem slovenskem prostoru pojavlja sodobno študentsko pripovedništvo, kakor tudi prepoznavnost kulturne dediščine in dediščine tradicionalnih pripovednih motivov v sodobnih zgodbah.

Ključne besede: sodobne zgodbe, ljudsko pripovedništvo, študentske zgodbe, etnologija.

The author focuses on the contents and significance of contemporary legends that are being recounted by Slovene students at the University of Ljubljana. These tales reflect the current social and other circumstances within the Slovene society. Analyzed are also the forms and circumstances in which these contemporary tales manifest themselves, as well as the elements of our cultural heritage and the heritage of traditional narrative motifs in contemporary legends.

Keywords: contemporary legends, folk narrative, student stories, ethnology.

Gradivo za to študijo je bilo zbrano s pomočjo študentov, ki so sodelovali v akciji zbiranja sodobnih zgodb, ki je potekala marca 2003. Z oglasom sem v razmeroma kratkem času – v teku enega meseca, kolikor je akcija trajala – zbrala 83 sodobnih zgodb. Oglas oz. »Razpis za zbiranje sodobnih zgodb« je bil obešen na stene vseh fakultet in univerzitetnih oddelkov ter v nekaterih študentskih servisih v Ljubljani. Odzvalo se je 18 študentov, 9 deklet in 9 fantov iz različnih fakultet. Študijske usmeritve so bile različne: umetnostna zgodovina, sociologija, filozofija, primerjalna književnost, slovenski jezik, splošno jezikoslovje, sociologija kulture, pravo, muzikologija, industrijsko oblikovanje na Akademiji za likovno umetnost, šport in kineziologija, andragogika, računalništvo, elektrotehnika, biokemija, naravoslovje, matematika in tehnika, en dijak se je šolal na vrtnarsko-cvetličarski šoli. Zanimivo je, da z Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo ni odgovoril niti en študent, čeprav bi pričakovali, da bo zanimanje za pripovedovanje, ki je osnova medsebojnega sporazumevanja, med etnologi največje.

Zbrano gradivo je zelo raznovrstno tako po snovi, problemih in pripovednem slogu. Tudi pripovedni žanri so različni: zbrano gradivo bi lahko razvrstili med povedke, anekdote, šaljive zgodbe, vice in trače, memorate, opise osebnih doživetij in celo kratke življenj-

* Raziskava, ki predstavlja osnovo temu članku, je bila predstavljena na mednarodni konferenci International Society for Contemporary Legend Research v Corner Brooku (Newfoundland, Canada, 25–28. 6. 2003) s predavanjem »Contemporary Legends among Slovene Students in Ljubljana«, ki je bilo objavljeno v *Foafale News* 56, June 2003: 1–3.

ske zgodbe. Težavno in včasih skoraj nemogoče je potegniti ločnico med njimi, vsekakor pa je mogoče reči, da jih družijo skupni imenovalci – sodobno ljudsko pripovedništvo.

Namenoma ne uporabljam izraza sodobne povedke: pripovedni žanri so namreč tako različni in nikakor vseh zgodb ni mogoče uvrstiti med povedke. Prav tako ne uporabljam izraza urbane legende oz. mestne zgodbe (*urban legends*), izraza, ki ga je uveljavil Jan Harold Brunvand [1981], pa ni prišel v širšo rabo, ker sodobne oz. moderne zgodbe niso le iz mestnega okolja. V pričujoči raziskavi pa izraz mestne zgodbe (*urban legends*) iz istih razlogov ne bi bil primeren, ker so zbrane pripovedi pogosto iz podeželskega okolja, tako kakor njihovi pripovedovalci.

Rolf Wilhelm Brednich ugotavlja, da *neverjetne zgodbe današnjih dni* (*Sagenhaften Geschichten von Heute*) predstavljajo ljudsko pripovedništvo v današnjem času, ko so pravljice, povedke in drugi klasični ljudsko-pripovedni žanri (vsaj v Nemčiji) že tako rekoč izumrli [Brednich 1990, predgovor]. Nove pripovedi nastajajo med mlajšo generacijo. Raziskovalci, ki so se leta 1988 v okviru sheffieldske univerze na pobudo Paula Smitha združili v mednarodno društvo »International Society for Contemporary Legend Research« (ISCLR) ugotavljajo, da so sodobne pripovedi po strukturi podobne tradicionalnim, vendar imajo vendarle povsem nove vsebine, žanrsko pa so še najbližje povedkam. Nikakor pa tovrstno pripovedništvo, ki se sicer tudi prenaša prek drugih medijev, ne sodi k trivialni literaturi.

Vsebinsko so razločki še večji: segajo od opisa dogodkov, osebnih doživetij z nenavadno in nadnaravno tematiko prek številnih šaljivih pripovedi do tistih, ki se dotikajo družbenih, moralnih, političnih in zelo aktualnih tem. Med obravnavanimi zgodbami je to opazno, npr. v tistih o virusu *sars*, usodi člana glasbene skupine, s kritiko nekaterih sodobnih politikov ipd.

Zbrano gradivo odseva vse značilnosti sodobnega pripovedništva drugod po Evropi, seveda pa ima nekaj – predvsem vsebinskih – posebnosti, ki ga družbeno in kulturno-zgodovinsko povezujejo s slovenskim prostorom.

Procentualno se največ zgodbic osredotoča na nadnaravne teme. V to skupino sodijo pripovedi o vizijah in sanjah, ki napovedujejo prihodnost, npr. *Sanje napovedo nosečnost prijateljice* [LŠ 38],¹ *Sanje o bivšem fantu in vedeževalka* [LŠ 53]. Za zgled navajam odlomek zgodbe o sanjah, ki napovedujejo vojno v Bosni [LŠ 64]:

Bila sem še otrok in moja starejša sestra me je vzela s seboj na morje. Ko sva prvo noč spali v hotelu, se mi je sanjalo, da sem v Bosni, kjer se odvija vojna. Z nožem sem se bojevala z nekim moškim. Nož sem mu zapičila v brbet in mrtev je obležal na tleb. Nato sem se zbudila iz te more. Zjutraj sem skušala vse skupaj pozabiti. Potem pa, isti dan, ko sem se vračala iz plaže ob cesti, zagledam čudovit kaktus. Hotela sem ga odrezati in sem šla v hotel po žepni nož, ko pa sem se približala kaktusu, sem se z nožem v roki spet spomnila tistih sanj, spodrsnilo mi je in nož se je globoko zapičil v mojo nogo. Komaj sem ga izvlekla ven in vsa krvava odbitela v hotel po pomoč. Tam

¹ LŠ je kratica za arhiv Zgodbe ljubljanskih študentov v Inštitutu za slovensko narodopisje ZRC SAZU.

je bila na srečo medicinska sestra, ki mi je takoj pomagala. Še danes se mi ta brazgotina na nogi pozna. Kmalu po tem dogodku pa se je v Bosni začela vojna.

Kakor drugod kroži tudi med slovenskimi študenti veliko zgodbic o prikaznih, bodisi, da gre le za prikazen svetlobe, ki povzroči nemir pri živalih in pastirjih [LŠ 55], bodisi da pripoved pravzaprav oživlja spomin na neki tradicionalni mitološki lik ali stare verske predstave. Oddaljen spomin na bajno bitje, imenovano volčji pastir ali volčko, ki je bil zelo razširjen v slovenskem pripovednem izročilu, se je ohranil tudi med zbranimi študentskimi pripovedmi, čeprav je zgodba nastala v času, ko je bil spomin na ta mitološki lik že davno pozabljen [LŠ 56]. Zgodba pripoveduje, kako so blizu kraja Mače nad Preddvorom opazili trop krvoločnih psov, ki jih je gnala velika postava, precej večja od človeka. To bitje je bilo videti zelo grozljivo in imelo je popoln nadzor nad razjarjenimi psi. Ker se je divji trop še kar prikazoval, so si ljudje v zaščito na tistem mestu postavili kapelico in od takrat prikazni niso več opazili.

Seveda je pripovedi o strašljivih doživetjih ali prikaznih v gozdu, kjer se nenadoma zasliši ali zagleda nekaj strah zbujajočega in nerazložljivega, še veliko, naj omenim dve: *Kriki v gozdu* [LŠ 45] in *Piknik v gozdu* [LŠ 29].

Med pripovedmi o duhovih mrtvih, ki se prikazujejo ponavadi ponoči, npr.: *Senca mrtvega sorodnika* [LŠ 73], je zanimiva varianta legende *Izginjajoči štopar / Vanishing Hitchbeiker*, ki pripoveduje o ženski, ki ponoči štopa ob cesti skoz Krakovski gozd in naključne vozničke nenehno sprašuje, ali so vrata, ob katerih sedi dovolj zaprta: *Pa ste prepričani, da so vrata dovolj zaprta?* Ko končno izstopi, pogleda voznik v vzvratno ogledalo, da bi jo videl, kako odhaja, vendar štoparke ni več nikjer, kakor da bi zginila v zrak. Ko pozneje poizveduje, kaj bi to bilo, mu drugi povedo, da se je enako zgodilo tudi drugim voznikom in da se je pred leti tod res ponesrečila neka štoparka, ki je padla skoz avtomobilska vrata [LŠ 34]. Razlika je predvsem v detajlu, da je *Krakovsko avtoštoparko* zaznamoval način, kako se je nesreča zgodila, namreč, da je padla iz avta zaradi slabo zaprtih avtomobilskih vrat.

Med takšna doživetja sodi tudi zgodba o fantu, ki je bil sam doma in je pozno zvečer na televiziji gledal grozljivko. Nenadoma se mu je zazdelo, da se nekdo približuje vratom njegovega stanovanja. Samodejno je vstal in obrnil ključ v vratih, ki so bila pomotoma še odklenjena, v tistem trenutku pa je zagledal, kako je nekdo sunkovito prijel za kljuko in s silo skušal odpreti vrata. Na vprašanje, kdo je, ni bilo odgovora, skoz kukalo pa je zagledal blede žensko, z brezizraznim, hladnim obrazom. V tistem trenutku se je nenavadna obiskovalka sunkovito obrnila in odšla [LŠ 67].

Med študentsko populacijo krožijo tudi zgodbe o hišah, v katerih straši. Taki sta, npr., med zbranim gradivom pripovedi *Starkina biša* [LŠ 17] in *Krožniki in pribor v zraku* [LŠ 74]. Slednja pripoveduje, kako je prijateljčina mati še kot otrok živela s starši v stari hiši na Dolenjskem. Pogosto je pripovedovala, da so se v hiši dogajale zelo nenavadne in skrivnostne stvari. Slišalo se je trkanje po omarah, z mize so se dvignile vilice ali drugi predmeti in so letali po stanovanju. Zato se je bala jesti za mizo. Ker se je to z leti stopnjevalo in je postalo

vse skupaj utrujajoče za vso družino, so se preselili v mesto, kjer so živeli v bloku, kjer pa se takšne stvari niso več dogajale.

Veliko je zgodbic o klicanju duhov, npr. *Kozarec med klicanjem dubov* [LŠ 13], *Klicanje dubov* [LŠ 32], *Klicanje dubov s kozarcem* [LŠ 77]. Kaj se je dogajalo s kozarcem v eni od zgodb [LŠ 13], je pripovedovalec, študent sociologije in umetnostne zgodovine, opisal takole:

Skupina prijateljev se je dobivala v prazni garsonjeri, ki je bila last enega izmed njih. Prižgali so nekaj sveč in na kubinjsko mizo v krogu razvrstili lističe s črkami, in dva lističa, na katerih je pisalo DA in NE. Poleg so imeli poln kozarec vode in še eno svečo, na sredo kroga pa so povezili steklen kozarec. Ko so se posedli okrog mize in so se vsi s kazalcem dotaknili kozarca, je fant, ki je vodil seanso začel govoriti. Kmalu se je kozarec prvič premaknil, a nekaj je bilo narobe. Navajeni so bili, da se kozarec premika le trikrat, kadar je kdo kaj vprašal, zdaj pa se je premikal ves čas z zelo veliko hitrostjo. Zaradi strahu in premikanja so komaj obdržali svoj prst na kozarcu, ki je brez reda švigal od ene črke do druge. Fant, ki je vodil seanso, je zavpil: »Ali si to ti, kdor mislim da si?« Kozarec je še nekaj trenutkov švigal po mizi, nato se je za kratek trenutek ustavil pri lističu z napisom DA. Fant je bled rekel: »Potem pojdi stran od nas.« Šele po tem, ko je to večkrat ponovil, se je kozarec umiril. Ko so vodjo seanse pozneje vprašali, koga je imel v mislih, je rekel: »Luciferja.«

Tudi pripovedi o neznanih letečih predmetih je v določenih krogih študentske populacije kar veliko. Zgleda za to vrsto sta zgodbi *Temna senca zakrije meteorite* [LŠ 71] in *Oranžna luč ob kometu* [LŠ 72], ki ju je zapisal dijak vrtnarsko-cvetličarske šole. Večina tovrstnih pripovedi omenja prikazovanje najrazličnejših lučk, krožnikov, meteoritov ipd. in njihovih preletov na nebu, ali pa govori o nekakšnih meglicam podobnih prijateljih iz večnosti, kakor npr. v zgodbi *Prijatelj iz večnosti* [LŠ 69].

Na meji med šaljivimi študentskimi dogodivščinami in nadnaravnim oz. parapsihološkim doživetjem je pripoved *Hipnoza* [LŠ 6], ki govori o tem, kako so se študenti pošalili iz fanta, ki ni kaj dosti verjel v stvari, ki so bile na meji z nadnaravnim. Zato sta se dva študenta odločila, da bosta svoje znanje, ki sta si ga nabrala po nekajmesečnem učenju hipnotiziranja, preskusila na tem fantu. Potem, ko sta mu nekaj časa dopovedovala, naj se umiri in pri tem globoko in enakomerno diha, sta ga začela prepričevati še, da se odpirajo vrata njegove podzavesti. Fant je kmalu obsedel na tleh, njegovo dihanje je postajalo plitko. Ko so ga vprašali po imenu, je njegov glas zvenel drugače in počasi je izgovarjal besede. Zdaj je novopečena hipnotizerja že malo zaskrbelo, potem pa mu je eden naročil, naj, ko se zbudi, naredi kepo iz snega – to se je dogajalo ob koncu zime – in z njo zadene drog javne razsvetljave, kar je fant, ko se je ovedel, v resnici tudi storil.

Študenti si radi in pogosto pripovedujejo različne »šolske zgodbice« iz svojih dijaških in seveda študentskih dni, npr., kaj se je dogajalo na maturantskem izletu [LŠ 22], anekdote iz šolskih klopi, npr., kako je tovarišica pri pouku angleščine vprašala, ali se kdo javi: *Are there any volunteers?* In se je javil dijak Valant – čeprav ni imel pojma – misleč, da je pokli-

cala njega. Veliko pripovedujejo tudi o doživetjih na počitnicah, izletih in potovanjih [LŠ 11, 21, 24, 58, 60], vendar pa je pri tovrstnih zgodbah že težko začrtati mejo med sodobnimi zgodbami in memorati.

Zanimiva skupina pripovedi iz študentskih klopi so tudi tako imenovane »študentske modrosti,« kakršne so, npr., tiste, ki utemeljujejo, zakaj je pametno piti pivo. Med zbranim gradivom sta bili celo dve različici te »logične teorije«: *Najnovejša logična teorija* [LŠ 48] in *Modrovanje pijanega intelektualca* [LŠ 61], ki se glasi takole:

Čreda bizonov se premika tako hitro, kot najpočasnejši bizon v njej. Ko plenilci lovijo čredo, ujamejo in ubijejo najprej najpočasnejše bizone na koncu črede. Takšna naravna selekcija je dobra za celotno čredo, saj so tako živali v njej bolj zdrave in čreda pridobi na hitrosti.

Podobno se dogaja pri človeških možganib. Možgani labko delujejo le tako hitro kot njihova najpočasnejša celica. Prekomerno uživanje alkohola, kot vsi vemo, uničuje možganske celice, toda po načelih zgoraj opisane naravne selekcije alkohol najprej uniči najpočasnejše in najmanj zdrave celice. Na ta način redno pitje piva uničuje počasne možganske celice in tako postanejo možgani bolj bitri in učinkoviti.

Vendar je treba pri tej »modrosti« pripomniti, da je bila prenesena z interneta oz. prepisana iz medijev, saj sta verziji takorekoč identični.

Šaljivega značaja je tudi *Študentsko pismo staršem* [LŠ 46], v katerem hčerka našteva vse mogoče grozne stvari, med drugim frakturo možganov, nosečnost s tujcem muslimanske vere in aids, na koncu pa pove, da je padla na izpitu, vse drugo pa, da ne drži.

Druga podobna študentska pametna pogruntavščina kroži o tem, *Kako veš, da nisi več študent?*, npr. *Ko imaš v hladilniku več hrane kot pijače; ko vstajaš ob 6. zjutraj, namesto, da bi šel takrat spat; ko tvojo fantazijo o seksu s tremi dekleti z lezbičnimi nagnjenji zamenja fantazija o seksu s komerko; ko poznaš vse, ki spijo v tvojem stanovanju ipd.* [LŠ 50].

Vendar sta tudi ti dve »modrosti« posneti z interneta.

Še ena študentska šaljiva zgodba kroži med ljubljanskimi študenti, in sicer *Logična in legalna teorija* [LŠ 59], ki reši študenta pri izpitu. Ko namreč profesor po enournem mučnem spraševanju študentu reče, da ga bo »spustil«, če mu pove, kaj je pri LOTU legalno pa ni logično, je logično pa ni legalno, pa ni ne logično in ne legalno. Študent ne ve, zato predlaga profesorju, da mu tudi sam postavi vprašanje, in sicer: *Kaj je v vašem življenju legalno pa ni logično, logično pa ni legalno in niti logično niti legalno?* Ker profesor ne zna odgovoriti, mu zapiše sedmico v indeks, študent pa mu nato zaupa odgovor: *Glejte, stari ste 59 let in ste poročeni s svojo bivšo študentko, staro 25 let. To je sicer legalno, ni pa logično. Vaša žena ima dvajsetletnega ljubimca, kar je logično, ni pa legalno, sami pa ste pravkar ženinemu ljubimcu dali sedmico, kar ni niti logično, niti legalno.*

Spomini na otroške dni – svoje ali koga drugega – so prav tako tema, čeprav ne tako pogosta. Zanimivo je, da spomini na dogodke med vojno pogosto govorijo o ljubezni, to velja tudi za zbrane primere. Ena od zgodb pripoveduje, kako je dedek spoznal babico

Franciško v Gradcu med 1. svetovno vojno [LŠ 28], druga pa, kako je neki prijatelj, še kot deček, spoznal svojo prvo ljubezen – deklico iz soseseke – med desetdnevno vojno [LŠ 20]. Vendar pa je tukaj meja med memorati in sodobnimi zgodbami ponovno precej zabrisana.

Med zgodbami, ki bi jih lahko uvrstili v klasični repertoar sodobnih zgodb je npr. *Popravilo televizije* [LŠ 81], v kateri »mojstri« iz sosedovega stanovanja, medtem ko je lastnik na dopustu, odnesejo najrazličnejše stvari, med drugim tudi televizor, soseda pa jim v popravilo naloži še svojega. Po internetu že kroži – sicer tudi ustno razširjena – zgodba *Taksist* [LŠ 49], ki pripoveduje o šoferju taksija, ki se tako prestraši, ko ga zadaj sedeči potnik potrka po rami, da zgubi oblast nad volanom in zapelje na pločnik. Vzrok njegovemu pretiranemu strahu pa je, da je pred tem 15 let vozil mrliški avto.

Z vidika ohranjanja tradicionalnih pripovednih motivov v sodobnih zgodbah je prav gotovo zanimiva zgodba *Usodi se ni mogoče izogniti* [LŠ 33], ki je zanimiva prav zato, ker povezuje doživetje sodobnega časa s tradicionalnim pripovednim izročilom. Pripoveduje, kako je šel neki moški s prijatelji v zabavišni park, kjer so tudi obiskali vedeževalko. Ta mu je napovedala točen datum njegove smrti, ubili pa ga bodo konji. Mož se je skupaj s prijatelji vedeževalki posmehoval, saj ni imel nobenega stika s konji. Kljub temu se je odločil, da bo na napovedan dan ostal doma in gledal televizijo. Ostal je torej doma, poležaval na kavču in gledal televizijo. Tedaj pa je hišo stresel rahel potres. Večje škode ni bilo, le stara slika nad kavčem, ki je bila že rahlo majava, je padla z žeblja, z robom je zadela njegovo glavo in ga ubila – na sliki so bili konji.

Pripoved je pravzaprav sodobna varianta AaTh 934A, kar jasno kaže na to, da tudi sodobne zgodbe zajemajo iz tradicionalnih motivov in mitov.

Podobno kakor v slednji zgodbi najdemo motiviko starih slovenskih bajk in povedk tudi v pripovedi, ki je pravzaprav osebno doživetje študentke, namreč, da je na podeželskem obrobju svojega rojstnega kraja – Ravne na Koroškem, v mladosti, ko je bila pripovedovalka skupaj s prijateljem na jasi ob gozdu, zagledala plesoče vile – *bele dekelce* – ki so nato kar zginile oz. spuhtele v zrak. Da gre v tem primeru za prastare povedke o prikazovanju vil in belih žena, je več kot očitno. Informatorka še danes zagotavlja, da se je to v resnici zgodilo, in s prijateljem o tem večkrat obujata spomine. Pripoved se pridruži sorodnim starim pričevanjem o prikazovanju povodnih mož, palčkov, škratov, vil ipd. – videnjem ljudi, ki so imeli pristnejši stik z naravo.

Med aktualnimi temami na slovenskem ozemlju vsekakor velja omeniti zgodbo *Glasbena skupina in vedeževalka* [LŠ 82]:

Glasbena skupina, ki je nastala iz mladih talentov, ki so nastopali po televizijski serijski oddaji, je bila sestavljena iz 5-ih članov, dveh fantov in treh deklet. Na začetku svoje pevske kariere so šli k vedeževalki, da bi izvedeli, kaj jim čaka in kako uspešni bodo. Vedeževalka pa se je, namesto da bi jim napovedala uspešno kariero, takoj ko je izvedela, kako jim je ime, zgrozila. Njihova imena so namreč bila: Sandi, Anita, Tanja, Ajda in Niko in inicialke njihovih imen sestavljajo besedo SATAN,

kar je seveda zelo slabo znamenje. Kmalu za tem, ko so že izdali svojo prvo uspešnico na CD-ju, se je Niko, ki je ravno dopolnil 18 let do smrti ponesrečil na skuterju. Zbil ga je nek avto, ki je napačno zavijal.

Seveda ni treba posebej omenjati, da je usoda mladega pevca močno pretresla slovensko javnost, še posebej mlade.

Druga zelo aktualna zgodba pa je *Od kod sars* [LŠ 83], ki pripoveduje takole:

Sars se je razširil iz medicinskih laboratorijev, kjer so kitajski znanstveniki raziskovali pojav piščančje kuge in so imeli virus te bolezni sbranjen v epruvetah. Nek mlad zdravnik, ki je delal v laboratoriju dolgo v noč in je bil že zelo utrujen, se je pri raziskavah pomotoma ranil in se okužil z virusom v epruveti. Naslednji dan je odšel na dopust in v hotelu, kjer je prenočeval, se je začel slabo počutiti, v naslednjih dneh se je v tem hotelu okužilo šest gostov z virusom sars. Tako se je virus piščančje kuge prenesel na človeka kot sars prek tega kitajskega znanstvenika.

Nekatere šaljive zgodbe pripovedujejo o živalih, npr.: *Zaljubljena koza* [LŠ 35], *Zgodba o psu in knjigi* [LŠ 57], *Oživila krpa* [LŠ 30], *Kenguru s suknjičem* [LŠ 26]. Slednja zgodba je sicer dokaj razširjena sodobna pripoved, čeprav je študentka umetnostne zgodovine, ki jo je povedala, na začetku omenila, da je zgodbo, ki se ji zdi resnična, neki kolega videl na internetu in v obliki tabloida. Zgodba pripoveduje, kako sta šla prijatelja v Avstralijo. Napila sta se in se kljub temu vozila z avtom. Peljala sta se čez polpuščavo. Na cesto je priskakljal kenguru. Povožila sta ga. Pijana, kakor sta bila, sta stopila iz avta in radovedno opazovala žival. Eden od njiju se je domislil neumne ideje. Slekel je suknjič in ga nadel kenguruju. Ko pa sta se fanta režala v jopič oblečenemu kenguruju, se je ta kar naenkrat dvignil in odskakljal v puščavo. Fanta sta se še bolj smejala, dokler eden od njiju ni ugotovil, da so bili v žepu jopiča potni listi in denarnica z vsem denarjem in karticami. Potem sta fanta razmišljala, ali naj gresta na policijo in prijavit kot tatu kenguruja.

Politika je tema, ki ni prav pogosta med študenti – vsaj po zbranim gradivu sodeč. Dobila sem le dva primera, prvi je zelo kratka omemba nepriljubljenega ministra, ki si je hotel zidati vikend in pri tem utajiti davke [LŠ 39], druga pa govori o prvem predsedniku bivše Jugoslavije – Titu, in treh slovenskih študentih, ki so jih zaprli, ko so obiskali Beograd in slikali Titov grob in muzej [LŠ 19].

Na podlagi zbranega gradiva lahko ugotovimo, da študentske sodobne zgodbe lahko uvrstimo v skupine:

- tradicijski in medijski konstrukti o nadnaravnem, duhovih, škratih, vragu, neznanih letečih predmetih, vesoljcih, hišah, kjer straši ipd.;
- senzacionalne in kratkočasne pripovedi o nenavadnih dogodkih, avanturah, tatvinah in drugih ukanah;

- zgodbe vsakdanjika, ki bi bile lahko čisto navadne, če se ne bi primerilo nekaj nepredvidenega, kar je povzročilo drugačen zaplet in razplet, kot bi ga pričakovali;
- življenjske zgodbe in memorati.
- šale in šaljive anekdote.

Sodobne zgodbe spadajo v področje vsakdanjega ali osebnega pripovedovanja. Natančna analiza izbora in sestavljanja motivov ter načinov njihovega povezovanja v celoto nam lahko razkrije ne le življenjski stil in okolje pripovedovalcev, pač pa tudi njihov način mišljenja in čutenja. Komunikacijska veriga pripovedništva na diahroni osi pomeni »variacije na isto temo«. Ves čas se nekaj opušča, sprejema in spreminja, oz. kakor je zapisal ruski književnik Viktor Šklovskij: *Življenje variant posameznih motivov ljudskega pripovedništva priča o najrazličnejših variantah življenja njihovih nosilcev* [Šklovskij 1966/1925: 23]. V vsaki različici je mogoče najti sled njenega konteksta, torej časa in okolja, v katerem je nastala.

Skoz zgodbe torej presevajo socialne, zgodovinske in kulturne razmere družbene skupine, ki jo raziskujemo, odsevajo pa tudi vsebine, ki umsko zaposlujejo mlade, v našem primeru študentsko populacijo. Kot že rečeno, je pripovedovanje od ust do ust samo ena od številnih oblik manifestiranja teh zgodbic. TV, radio, časopisi, popularna literatura, tabloidi, internet, so neustavljivi viri za njihovo širjenje. Da so mladi vajeni zgodbe sporočati med drugim v pisni obliki, je razvidno tudi iz pričujoče raziskave: mnogi študenti so celo izrazili veselje, da so imeli možnost, da zapišejo svoje zgodbe in jih posredujejo širši javnosti. Iz nekaterih zgodb je bilo mogoče celo razbrati določene notranje stiske, napeitosti in nagnjenja, ki jih skozi pisanje in seveda tudi pripovedovanje lahko sproščajo in se jih razbremenijo.

Ker smo se že znašli v komunikativni revoluciji, ki bo v kratkem zajela ves svet, bi morali vsaj poskusiti predstaviti iz tega izhajajoč razvoj tudi na področju pripovedovanja in analizirati nove stvaritve, ki jih v precejšnji meri zajema pojem *pripovedna globalizacija* v vseh družbenih okoljih. Ljudsko pripovedništvo – v današnjem času so to predvsem sodobne zgodbe – odražajo način razmišljanja in mentaliteto pripovedovalcev. Ruski filolog Ivanov je poskušal identificirati človekovo mišljenje skoz jezik. Zakone, ki jih odkrivata psiholingvistika in socialna semiotika lahko uporabimo tako v okviru socialne psihologije kot tudi antropologije. Semiotična razlaga kulture temelji na razumevanju in odkrivanju zakonitosti komunikacijskega procesa in na identificiranju človeških misli skoz jezik. Prav raziskave ljudskega sodobnega pripovedništva bi nam lahko na tem področju omogočile prepoznavanje psihične, duhovne in čustvene podobe ljudi sodobne družbe.

SODOBNE ZGODBE LJUBLJANSKIH ŠTUDENTOV – PRIMERI IN GRADIVA²**1. Svarilo pred snežnim plazom (LŠ 4)**

Sredi zime je žena opozorila moža naj umakne izpod strehe svoj avto, ker se ji zdi, da bo čez noč nanj zdrsel sneg. Mož, ki se je pravkar odpravljal v službo, se ni menil za njena opozorila in se je hitro odpeljal proti mestu. Ko se je zvečer vrnil domov, se je ustavil pred vhodom hiše in se refleksno spomnil opozorilnih besed, ki mu jih je zjutraj naložila žena. Bolj zato, da bi lažje zaspal kot zato, da bi zares verjel v ženino prerokbo, se je vrnil do avta, ga previdno umaknil izpod roba strehe in se vrnil v hišo. Ko se je zjutraj zbudil in pogledal skozi okno, je videl na tleh za več kot meter visok nasip ledu in snega, ki se je čez noč popeljal s strehe.

2. Hipnoza (LŠ 6)

V času zimskih počitnic se je skupina srednješolcev vsak večer zbirala pred blokom. Dva od njih sta nedavno tega brala knjige o hipnozi in okultizmu ter se iz njih naučila nekaj preprostih tehnik hipnotiziranja. Teга večera sta predlagala, da bi lahko še v praksi preizkusili njuno na novo pridobljeno znanje.

Nihče ni verjel, da lahko hipnotizirata in še sama nista bila popolnoma prepričana v to. Izbrali so fanta, ki je imel največ poguma in hkrati najmanj vere v stvari, ki so mejile na nadnaravno. Posedli so ga na mrzla tla in hipnotizerja sta se kljub začetnim salvam smeha resno polotila hipnotiziranja.

Nekaj časa sta mu sugerirala, naj se umiri in pri tem globoko in enakomerno diha. Potem sta mu dopovedovala, kako težke roke in noge da ima, in nato kako se odpirajo vrata njegove podzavesti, ki bo ob vstopu v hipnozo popolnoma odprta in njima na voljo.

Fant je obsedel na tleh, njegovo dihanje je postalo plitko, drugače pa ni nič kazalo, da je prišlo do kakšnih sprememb. Šele ko sta ga vprašala po imenu, so vsi začutili, da je nekaj drugače – njegov glas se je bil spremenil ter postal zamrt, besede, ki jih je počasi izgovarjal, pa so bile pogosto nerazumljive.

Hipnotizerja sta postala nervozna, očitno je bilo, da je fant v hipnozi. Potem mu je eden od njiju ukazal, naj ga dobro posluša. Naročil mu je, da naj – ko se bo zbudil iz hipnoze – naredi kepo iz snega in z njo zadane drog javne razsvetljave.

Ko je fant pokimal in potrdil, da razume ukaz, sta ga pričela prebujati iz hipnoze. Čez nekaj trenutkov je odprl oči in začudeno gledal okrog, zanimalo ga je, kaj se je zgodilo. Nič, so mu odvrnili prijatelji in ga nemirno opazovali.

Takrat je fant vstal, stopil v stran in iz snega napravil kepo. Kakih petnajst metrov stran je bila najbližja luč. Kot za šalo je zalučal kepo v tisto smer in zadel.

3. Nesreča (LŠ 10)

Dve prijateljici sta si nekega poletnega večera sposodili avto od znanca, s katerim so bili skupaj v nekem lokalnu. Ko sta se vozili po starem mestnem jedru obmorskega mesta, sta zavijali na

² Podatke o zapisovalcih hrani Arhiv ISN ZRC SAZU. Ker so nekateri študenti izrazili željo, da ostanejo anonimni, niso objavljeni.

ozko enosmerno ulico. Voznica je storila napako, ker je v to ulico zapeljala po napačni smeri. V trenutku, ko sta zavijali v ulico, je po njej pravilno pripeljala policijska marica. Sledilo je čelno trčenje, a nihče se ni poškodoval.

Policisti so najprej zahtevali dokumente; prometno dovoljenje je imel pri sebi znanec in ga tako nista mogli pokazati. Voznica še ni imela opravljenega vozniškega izpita, tako policisti tudi tega niso dobili. Ko so zahtevali katerikoli dokument, se je izkazalo, da je voznica svojo torbico pustila v lokalu.

Policisti so zahtevali preizkus z alkotestom in voznica je imela v krvi precej več alkohola kot je bilo dovoljeno. In ko so policisti na koncu opravili še bežen pregled vozila, so ugotovili, da avtu manjka skoraj vsa predpisana oprema. Na koncu pa so v prtljažniku našli še vrečo, v kateri sta bila dva ukradena avto radia.

4. Kozarec med klicanjem duhov (LŠ 13)

Skupina prijateljev je nekajkrat poizkusila klicati duhove. Dobivali so se v stanovanju enega izmed njih, v prazni garsonjeri, ki je bila nadvse primerna za tovrstna opravila.

Prižgali so nekaj sveč in na kuhinjsko mizo, za katero so se posedli, v krogu razvrstili majhne lističe s črkami abecede. V krog so postavili še dva lističa, na katerih je pisalo DA in NE. Poleg so imeli poln kozarec vode in še eno svečo, na sredo kroga pa so poveznili steklen kozarec.

Eden izmed prijateljev je imel največ izkušenj s klicanjem duhov in njemu so vsakič zaupali vodenje seanse. Ko so se posedli okrog mize, se je vsak s kazalcem narahlo dotaknil kozarca, fant z največ izkušnjami pa je začel govoriti.

Kmalu se je kozarec prvič premaknil, a nekaj je bilo narobe. Navajeni so bili, da se kozarec premika le takrat, ko je kdo kaj vprašal, zdaj pa se je kozarec premikal ves čas in z zelo veliko hitrostjo. Vsi prisotni so tudi zaradi strahu komaj obdržali svoj prst na kozarcu, ki je brez reda švigal od ene črke do druge.

Fant, ki je vodil seanso, ni vedel, kaj naj stori. Zavpil je: »Ali si ti to, kar mislim, da si?« Kozarec je še nekaj časa švigal po mizi in se naposled za kratek trenutek ustavil pri lističu z napisom DA. Fant je prebledel: »Potem pojdi stran od nas!«

Nič se ni zgodilo, kozarec je še naprej švigal po mizi. Fant je še nekajkrat glasno ponovil svojo zahtevo in čez nekaj časa se je kozarec ustavil. Počakali so še nekaj minut in zaključili seanso. Ko so fanta kasneje vprašali, kaj je imel v mislih, ko je zastavil tisto vprašanje, je odgovoril: »Luciferja.«

5. Avtomobilski nesporazum (LŠ 16)

Mož in žena sta imela nov avto. Da bi ga lahko kupila, sta si izposodila precej denarja. To je bil njun prvi avto in od nakupa naprej se je njuno življenje precej spremenilo – kadar koli sta imela čas, sta se odpeljala na kakšen izlet ali na obisk k prijateljem.

Nekega dne se je mož odpeljal na košarkarsko tekmo. Avto je parkiral pred bližnjo športno dvorano. Žena je ravno tistega dne obljubila prijateljici, da pride na obisk. Da ne bi izgubljala časa, se je odločila, da gre peš do športne dvorane, vzame avto, se odpelje k prijateljici in se vrne še pred koncem tekme.

Sredi tekme se je njen mož odločil, da kljub vsemu odide domov. Ko je prišel na parkirišče, je ugotovil, da avta ni več. Zajela ga je panika – nekdo je ukradel avto! Poklical je policiste in ti so začeli z iskalno akcijo.

Žena je bila v tem času pri prijateljici in ko je napočil čas, se je odpeljala nazaj pred športno dvorano. Na poti tja se je za njo pripeljal policijski avto in s prižganimi sirenami nenadoma zapeljal pred njo. Žena se je ustrašila policijskih siren, v trenutku zmede je zgubila oblast nad volanom in se z avtom bočno zaletela v obcestno svetilko. Sicer se ji ni zgodilo nič hujšega, a desna stran avtomobila je bila popolnoma uničena.

6. Starkina hiša (LŠ 17)

V hiši v mestu je živela stara gospa. Bila je nadvse prijetna in ljudje so jo imeli zelo radi. Neke zgodnje jeseni je nenadoma umrla. Ljudje so se temu zelo čudili, bila je namreč zelo zdrava in čila.

Hišo, v kateri je preživela vse svoje življenje, so podedovali njeni otroci. Ker se niso mogli sporazumeti, kdo bo v njej živel, so se odločili, da jo prodajo in si razdelijo denar.

Za hišo so kmalu našli kupca. Ta je od dedičev zahteval, da jo spraznijo. Tako so starkini otroci začeli seliti njeno pohištvo in ostalo imetje. Nekega dne so se zadrževali v pritlični sobi in nad seboj nenadoma zaslišali zamolkel zvok korakov. »Je kdo v hiši?« so se spraševali in ko so šli preverjat v zgornje nadstropje, ni bilo tam nikogar. Vrnili so se v pritlično sobo. Ko so v škatle zlagali starkine stvari, so spet zališali korakanje. Tokrat je bil zvok korakov precej bližje, zdelo se je, kot da nekdo hodi po stopnicah. Nato so se nenadoma odprla vrata v pritlično sobo. Vse je spreletel srh: vrata so se počasi in škripajoče odprla in za trenutek se jim je zazdelo, da pred vrati vidijo staro, ki se je sklanjala k svojim stvarim.

7. Javi se Valant (LŠ 23)

Leta 1992 smo se vpisali na srednjo šolo. Že prvi teden je učiteljica angleščine hotela preizkusiti naše znanje. Naša učiteljica je bila že stara. Imela je sive lase vedno spletene v figo in govorila je strašno potihlo. Začela je s spraševanjem. Razred je obmolknil. V grobno tišino se je zarezal njen glas. Nihče se ne oglasil. Potem pa še enkrat: »Are there any volunteers?« Zaslišal se je glas. »Ja, jaz se javim.« Pred tablo je stopil sošolec Valant. Vsi smo se začudili. Prva ura angleščine, on pa že pripravljen za spraševanje.

Učiteljica je postavila prvo vprašanje. Valant odgovora nanj ni znal povedati. Zasmilil se nam je. Drugo vprašanje. Tudi na to vprašanje Valant ni vedel odgovora. Tretje vprašanje. Tole izpraševanje je postajalo sumljivo. Vprašanja niso bila tako težka, da ne bi mogel znati. Le na kakšno osnovno šolo je hodil tale Valant, da se javi, pa prav nič ne zna. »Valant, tole bo pa ena. Kako pa da se javljaš pa nič ne znaš?« je hitela profesorica. »Kako?« je z razburjenim glasom odgovarjal Valant, »saj ste rekli are there any Valants?«

8. Kenguru s suknjičcem (LŠ 26)

Ta dogodek naj bi bil menda resničen, čeprav mi je po letu ali dveh, ko je spet krožil med prijatelji, kolega rekel, da je videl takšno reklamo.

Dva prijatelja sta šla v Avstralijo. Napila sta se in se kljub temu z avtom odpeljala iz enega mesta v drugega. Peljala sta se čez polpuščavo. Na cesto je priskakljaj kenguru. Povožila sta ga. Pijana kakor sta bila, sta stopila iz avta in radovedno opazovala žival. Eden od njiju se je domislil neumne ideje. Slekkel je svoj suknjič in ga nadel kenguruju. Znano pa je, da se kenguruji ob velikih nevarnostih samo naredijo mrtve in nepremično čakajo, da nevarnost mine. Ko sta se fanta režala kenguruju oblečenemu v jopič, se je ta kar naenkrat dvignil in odskakljaj v puščavo. Fanta sta se še bolj smejala, dokler eden od njiju ni ugotovil, da so bili v žepu jopiča potni listi, denarnica z vsem denarjem in karticami, itd. Potem sta fanta razmišljala ali naj gresta na policijo in prijavita kot tatu kenguruja.

9. Kako je dedek spoznal Frančiško (LŠ 28)

Dedek je bil iz Celja. Med drugo svetovno vojno, so ga pridružili nemški vojski in urili so se v bližnjem Gradcu. Dedek ni imel naporenega urjenja in ob popoldnevih so jim dajali izhod. Bilo je vroče poletje in dedek se je popoldne navadno odpeljal do bližnjega kopališča.

Lepega dne pa je na kopališču zagledal Frančiško. Bila je lepa in svetlolasa, malo mlajša od njega. Dedek je pristopil do nje in jo ogovoril. A Frančiška se ni dala. Dvignila je nos nad Slovencem, ki je le slabo govoril nemško. Sicer je bila tudi Frančiška po rodu Slovenka, a z nemščino se je lahko izognila vsiljivemu oboževalcu. Tudi dedek se ni dal. Še naslednje dni jo je obletaval in ji enkrat celo sledil, tako da je izvedel, da živi v okolici Sv. Petra, danes četrti v Gradcu, takrat pa je bilo to delavsko predmestje. A na začetku predmestja se mu je Frančiška izgubila izpred oči.

Dedek je zvonil je na vse zvonce in spraševal ali pri njih živi takšno in takšno svetlolaso dekle z modrimi očmi. Končno je zavil pred hišo moje prababice. Ko je ta ugotovila, da govori slovensko, mu je na stežaj odprla vrata in ga povabila naprej. Tako je bil dedek naslednjega dne povabljen na kosilo. In takrat se je začelo srečno življenje mojega dedka in babice.

10. Piknik v gozdu (LŠ 29)

Dekle se je s fantom odpravilo na izlet v naravo. Tam nekje pri Trzinu se je zgodilo. Hotela sta imeti piknik v gozdu. Peljala sta se vedno globlje v gozd, ki je bil svetel in zelen. Parkirala sta avto in odšla na sprehod. Hodila sta in hodila in prišla do pobočja. Tam sta se usedla na travo in dekle je kar naenkrat fantu povedalo, da ima slab občutek. Da se boji. Ni vedela povedati česa jo je strah, le smer je znala pokazati. Fant jo je silil, da naj gresta pogledat, vendar si dekle sploh ni upalo v tisto smer. Vedno bolj strah jo je bilo. Fant pa jo je vedno bolj sili v tisto smer, ki se jo je bala. V pobočju je zijala črna luknja in tu se je dekle ustavilo. Ni hotela naprej. Tako strah jo je postalo, da je fanta prepričala, da sta se vrnila k avtomobilu in odšla iz gozda. Tudi njej ni bilo jasno česa in zakaj jo je strah, toda vedela je, da nekaj ni v redu. Hotela je proč, samo proč. Pa drugače ni bila strašljiva in mnogokrat je hodila v gozd.

Še dolge tedne sta s fantom premlevala, kaj jo je prestrašilo pa nista nič pametnega ugotovila. Tako se je fant sam odpravil preverit kaj je v tisti luknji, ki zijata v pobočju. Spet je parkiral avtomobil in šel po isti poti proti bregu. Spomnil se je dreves, kamnov in ostale narave a luknje v pobočju ni bilo več. Bila je zasuta z zemljo. Nekdo je med tem časom prišel na isto mesto

globoko v gozdu in luknjo zasul z zemljo. Nikoli nista izvedela, kaj se je skrivalo v tisti luknji v pobočju a očitno je bilo nekaj takega kar se je komu zdelo vredno zakopati.

11. Oživela krpa (LŠ 30)

Družina je bila na obisku pri sorodnikih v Nemčiji. Šli so za več dni in s sabo vzeli tudi svojega psa – majhnega, črnega in zelo kosmatega. Tako so neki dan sedeli v dnevni sobi, se pogovarjali in pili kavo. Sorodničin mož je bil zelo urejen, strog in resen ter bolj kot ne, proti živalim v hiši. Tisti dan je, medtem ko so se ostali pogovarjali, pospravljaj po hiši. Tako je nenadoma opazil nemarno vrženo črno »coto« na tleh. Godrnjaje je šel k njej in jo pričel z nogo porivati proti vratom kopalnice. Tedaj pa znenada krpa skočila na noge in užaljeno odkorakala v drug kot. Bil je pes! Toda preden se je gospod tega domislil, je doživel hud šok in spustil pretresljiv krik. Žal pa družina njegove žene ni bila razumevajoča – ko so – bolj iz njegove mimike, kot pa nemške govornice – razumeli, kaj je bilo, so planili v silen smeh.

12. Lonec-radar (LŠ 31)

Dve znanki sta se z avtom odpeljali po nakupih v Italijo. Navdušeni in razvneti zaradi nizkih cen in ugodnih nakupov ste se zvečer istega dne vračali domov. Ko sta se polni vtisov peljali že po slovenski strani, sta naenkrat ob desni robu ceste zagledala imeniten »ekonom-lonec«. Ravno takega – s čudnim pokrovom, zaklopkami, sivo-črnega – sta videli že v trgovini. Mislili sta si, da se je nekdo, ki se je vračal s prav takšnih nakupov, moral morda na stranišče ali kaj podobnega (saj ni bilo pomembno...) in pač pomotoma odložil lonec ob cesto. Pobereta ga torej in še bolj navdušeni veselo peljeta naprej. Že čez nekaj minut zaslišita za seboj policijske sirene. Ustavili so prav njiju. Rekli so jima, da imata v avtu nekaj, kar jima ne pripada. Prestrašeni spričo strogega policista sta hiteli zatrjevati, da je »ekonom-lonec« pač ležal tam in da nista vedeli, da komu pripada. Takrat pa je policaja zapustila resnoba in z mehkejšim glasom je dekletoma razložil, da sta »sunili« policijski radar: »Gospa, dejte tist' lonc nazaj – to ni lonc, to je radar.«

13. Klicanje duhov (LŠ 32)

Prijatelj je pripovedoval resnično zgodbo, ki se je zgodila njegovi sestrični. Le-ta živi v študentskem domu. Njene kolegice so se nekega dne zbrale v eni od študentskih sob z namero klicati duhove. Čeprav so jo vabile zraven, se sestrična seanse ni želela udeležiti. Kolegice so se zaprle v sosednjo sobo, sestrična pa je odšla spat. Že takoj, ko je naslednje jutro vstala, je opazila, da je nekaj narobe. Njene sostanovke ni bilo. Vrata sosednje sobe so bila vržena s tečajev. Pogledala je noter in videla kolegice speče križem-kražem po celi razmetani sobi. Ko jih je zbudila, se niso spominjale prav ničesar od prejšnjega večera.

14. Usodi se ni moč izogniti (LŠ 33)

Neki moški je šel s prijatelji v zabavišni park in med drugim so skupaj obiskali tudi vedeževalko. Ta mu je napovedala točen datum njegove smrti – ki je bil nekaj mesecev po obisku parka – ter da ga bodo ubili konji. Mož se je skupaj s prijatelji posmehoval vedeževalki; že tako ali tako ni

verjel v nadnaravne stvari in v življenju še nikoli ni imel nobenega stika s konji – tega tudi v prihodnje ni nameraval. Odločil se je, da bo na napovedan dan svoje smrti ostal doma in gledal televizijo – tako se mu zagotovo ne bo moglo nič pripetiti, nato pa bodo skupaj s prijatelji posvetili lažnivi vedeževalki. Ko je prišel usodni datum, je torej ostal doma – vzel je celo dopust, da se mu ne bi v poti v službo kaj pripetilo – poležaval na kavču in gledal televizijo. Tedaj pa je hišo stresel rahel potres. Večje škode ni povzročil, le stara slika nad kavčem, ki je bila že rahlo majava, je padla z žebelja. Z robom je zadela moževo glavo in mu predrila lobanjo. Bil je mrtev. Na sliki so bili konji.

15. Štoparka-duh (LŠ 34)

Neki mož se je peljal po cesti, ki vodi skozi Krakovski gozd, imenovan tudi Krakovski pragozd. Bilo je že pozno ponoči, vračal se je domov in bil je utrujen. Zato je z veseljem ustavil ženski štoparici, ki je stala ob cesti, da bi se s pogovorom malce razbudil, čeprav se mu je zdelo malce čudno, da nekdo štopa sredi gozda. Vendar gospa ni bila preveč zgovorna. Neprestano je ponavljala eno in isto vprašanje, namreč – ali so vrata na njeni strani dovolj zaprta. Bližala sta se že koncu gozda in ponočna potnica je znova ponovila vprašanje: »Pa ste prepričani, da so vrata dovolj zaprta?« in preden ji je mož (spet) utegnil zagotoviti, da so dovolj zaprta, je dodala: »Da se mi ne bi zgodilo isto kot zadnjič, da ne bom spet padla ven.« Zdaj je bilo gozda že konec in štoparka je prosila moža naj ustavi, se mu zahvalila, da je dovolj dobro zaprl vrata, in se poslovila. Ko se je odpeljal in pogledal v vzratno ogledalo, je ni bilo več. Naslednji dan je pripovedoval zgodbo o čudni štoparki svojem prijatelju. Ta ga je z grozo pogledal in mu povedal, da se je pred leti ženska ubila sredi Krakovskega pragozda, namreč tako, da je padla skozi vrata s sovoznikovega sedeža. Od njene smrti naprej kroži zgodba o njenem duhu, ki ponoči štopa in sprašuje šoferje, ali so vrata dovolj zaprta. Ko pa je gozda konec, želi izstopiti in izgineti. Do tega dne ni nihče verjel, da je zgodba resnična.

(Maša Močnik, študentka slovenskega jezika in umetnostne zgodovine).

16. Zaljubljena koza (LŠ 35)

Teta goji koze. Tudi to pomlad so hoteli imeti nov zarod, torej je bilo treba samico kozo oploditi. Teta se je dogovorila z lastnikom kozla iz sosednje vasi, da lahko svojo kozo, ko bo leta pripravljena na parjenje, pripelje k njegovemu samcu. Tako se je teta pred štirimi tedni s kozo na vrvi napotila tja. Povedati je treba, da so ponavadi samci tisti, ki ob vonju samic izgubijo razsodnost, ne obratno. Ta samec se seveda ni upiral, opravil je svoje in teta je kozo odpeljala domov. Ko pa sta prišli pred hlev in je teta odpirala vrata, je koza izkoristila priložnost, se izmuznila in jo na vrat na nos lepo ucvrila po cesti, po stezi, skozi gozd, preko potoka, čez travnike – nazaj k svojemu ženinu. Teta jo je pa morala iti spet iskati in peljati domov. Toda koza se ni hotela odpovedati romanci. Takoj ko sta drugič prispeli pred hlev, je pobegnila po isti poti k svojemu ljubimcu. Tako je teta že tretjič potovala po kozo nazaj. Tokrat je bila kajpak previdnejša in je ubogi kozi preprečila nadaljna ljubezenska potovanja.

17. Minister hotel utajiti davke (LŠ 39)

Govori se, da je naš minister privatnika, ki mu je opravil neko delo na objektu – namreč vikendu – prosil, za ceno brez davka, torej tudi brez računa, kar pomeni, da je želel utajiti davek.

18. Kriki v gozdu (LŠ 45)

To zgodbo mi je povedala prijateljica Marjana, ko sva bili še sošolki na Poljanah. Zgodilo se je med jesenskimi počitnicami. Odločila se je, da jih bo preživela pri svojem »dedi« na Dolenjskem blizu Novega Mesta; mislim, da se kraju pravi Laze ali nekaj takega. Okoliški gozd je baje človeka nehote napeljal na razmišljanja o smrti. Poleg tega je v vasi živela stara čudakinja, ki je vedno znova pripovedovala neko žalostno zgodbo iz prve svetovne vojne. To je bila zgodba o izdajstvu, ki se je končala tako, da so nekega fanta vaščani obesili v gozdu. Od takrat, baje, na tistem mestu ponoči ob mladem mesecu straši.

Marjana je to vedno jemala cum grano salis. Takrat pa je bila nekako pod vplivom filma Blairwiche Project in odločila se je, da bo stvar raziskala. Odpravila se je v hosto in po četrto uri prišla na kraj, kjer naj bi strašilo. Odločila se je, da se bo skrila v bližino in počakala na noč ob polni luni. Potem se je spomnila, da se pravzaprav ni treba skriti. Če gre za potegavščino, se pač nič ne bo zgodilo. V tem trenutku je zaslišala krik in se tako prestrašila, da je na vrat na nos zbežala. Naslednji dan pa je izvedela, da si je soseda – stara gospa – v gozdu takrat zвила gleženj.

19. Študentkino pismo staršem (LŠ 46)

Draga mami in oči,

Ko sem odšla v Ljubljano študirat, sem se polenila v pisanju in mi je žal, ker vama nisem prej pisala. Imam veliko novic. Predlagam vama, da se usedeta, preden nadaljujeta z branjem.

Ne smeta brati, dokler se ne usedeta, prav!

Torej, imam se kar dobro. Fraktura lobanje, ki sem jo dobila, ko sem skočila skozi okno iz spalnice, ker je izbruhnil požar, se mi je že lepo pozdravila. Le dva tedna sem bila v bolnišnici in sedaj že dobro vidim, glavobole pa imam le občasno. K sreči je moj skok skozi okno videl dežurni na bližnji črpalki in je poklical reševalce in gasilce.

Prijazno me je tudi obiskal v bolnišnici, ter me, ker nisem imela po povratku iz bolnišnice kje spati (soba je namreč povsem zgorela) povabil k sebi. Živi sicer v neki kletni sobi, vendar je zelo prijetna. Je zelo dober fant, zaljubila sva se in načrtujeva poroko. Datuma še nisva določila, vendar naj bi se zgodilo, še preden se mi bo poznalo, da sem noseča. Da, draga starša, sem noseča.

Vem, kako si že želita vnukov in vem, da jim bosta podarjala enako pozornost in ljubezen kot meni, ko sem bila še otrok.

Datuma poroke še nisva določila predvsem zato, ker še nisva mogla opraviti predporočnih krvnih preiskav zaradi nekakšne infekcije, ki jo ima moj dragi, in ki sem jo tudi jaz staknila od njega.

Vem, da bosta mojega fanta sprejela v družino z odprtimi rokami. Čeprav ni izobražen, je zelo

ambiciozen. Kljub temu, da ni belec in da je muslimanske vere, vem, da vajina vedno izražena strpnost ne bo dovolila, da bi vaju to motilo.

Sedaj, ko sta izvedela vse te novice, vaju lahko potolažim, da ni bilo nobenega ognja in frakture lobanje, nisem bila v bolnišnici, niti nisem noseča, nimam aidsa pa tudi fanta ne. Res pa je, da sem padla na izpitu iz matematike in fizike, zato bom morala ponavljati letnik.

Želela sem, da bi ta dejstva videla v pravi perspektivi.

Vajina draga hčerka.

20. Najnovejša logična teorija (LŠ 48)

Čreda bizonov se premika tako hitro kot najpočasnejši bizon v njej. Ko plenilci lovijo čredo, ujamejo in ubijejo najprej najpočasnejše bizone na koncu črede. Takšna naravna selekcija je dobra za celotno čredo, saj so tako živali v njej bolj zdrave in čreda pridobi na hitrosti.

Podobno se dogaja pri človeških možganih. Možgani lahko delujejo le tako hitro kot njihova najpočasnejša celica. Prekomerno uživanje alkohola, kot vsi vemo, uničuje možganske celice. Toda po načelih zgoraj opisane naravne selekcije alkohol najprej uniči najpočasnejše in najmanj zdrave celice. Na ta način redno pitje piva uničuje počasne možganske celice in tako postanejo možgani bolj hitri in učinkoviti.

Zato se vedno, ko popiješ nekaj piva, počutiš pametnejšega.

21. Taksist (LŠ 49)

Neke mrzle, temne novembrske noči taksi pobere Petra. Med vožnjo molčita. Prične rahlo deževati; brisalci v monotonem ritmu drsijo po vetrobranskem steklu.. Petru pride na misel šala, ki jo je slišal tistega dne med predavanji, in sklene s tem začeti pogovor.. Narahlo potrka taksista po rami. Ta zakriči, izgubi oblast nad vozilom, skoraj trči v avtobus, vendar v zadnjem hipu obrne volan, poskoči čez visok robnik in nazadnje le uspe ustaviti avto tik pred izložbenim oknom.

Trenutek tišine. Peter negibno obsedi na sedežu. Nato se prestrašeno opraviči: »Nisem si mislil, da vas bo moja krenja tako prestrašila.« Ko voznik pride k sebi, odgovori: »Saj niste vi krivi. To je moj prvi dan v službi taksista. Prej sem 15 let vozil mrliški avto.«

22. Kako veš, da nisi več študent (LŠ 50)

Kako veš, da nisi več študent?

1. Ob 6h zjutraj vstajaš in takrat ne hodiš spat.
2. Seks v enojni postelji ti povzroča tehnične težave.
3. V hladilniku imaš več hrane kot pijače.
4. Tvojo fantazijo o seksu s tremi dekletki iz lezbičnimi nagnjenji je zamenjala fantazija o seksu s komerkoli.
5. Ne strinjaš se s testiranjem novih zdravil na prostovoljcih.
6. Poznaš vse, ki spijo v tvojem stanovanju.
7. Ne prejemaš grozilnih pisem iz banke.
8. Svojo najljubšo melodijo slišiš v dvigalu firme, kjer delaš.

9. S sabo nosiš dežnik.
10. V trgovino ne hodiš z vsemi prijatelji.
11. Uporabljaš vse običajne plačilne in kreditne možnosti svojega tekočega računa.
12. V stanovanju dela ogrevanje.
13. Tvoji prijatelji se poročajo in ločujejo, namesto da bi se srečevali in razhajali.
14. Državi letno plačuješ 60.000 sit.
15. Namesto 130 dni počitnic, jih imas le 20.
16. Kavbojke in pulover niso elegantna obleka.
17. Kličeš policijo, ker prekleti mulci v sosednjem stanovanju nočejo stišati glasbe.
18. Umivanje ni nujen obred.
19. Starejših sorodnikov ni sram pred tabo govoriti šal s seksualno vsebino.
20. Pojma nimas, kdaj zapirajo najbližji kiosk z bureki.
21. Avtomobilsko zavarovanje je vedno cenejše, stroški vzdrževanja pa vedno dražji.
22. Idej za koktejle ne dobivaš od lokalnih klošarjev.
23. Nepojedene pice ne daješ v hladilnik za pozneje.
24. Ne porabiš polovice dneva za načrtovanje večernega pohoda po barih.
25. Ne preneseš prekletih študentov – parazitov.
26. Ko si pijan, ne čutiš čudovite privlačnosti do prometnih znakov.
27. Spanje v čakalnici železniške postaje se ti ne zdi spodobno.
38. Sostanovalcev ti ne uspeva prepričati v pitje do jutra.
29. Ko se zbudiš, vedno veš, kje si.
30. Dremeži od 12h do 18h se ti ne dogajajo.
31. Ogenj v kuhinji ni povod za dobro zabavo.
32. V lekarne hodiš po Panadol in ne po kondome in teste nosečnosti.
33. Spomniš se imena osebe, s katero se zbudiš.
34. Zajtrke ješ v času zajtrka.
35. V tvoji kuhinji ni ne miši ne ščurkov.
36. Nakupovalni seznam je daljši od juhe iz lončka in 6packa piva.
37. Uporabljaš sesalec.
38. Kršenje zakona pomeni preokrajitev omejitve hitrosti za 10km/h.
39. Več kot 90% svojega časa ponavadi prebiješ za računalnikom.
40. Namesto da bi rekel: »Nikoli več ne bom toliko popil«, govoriš: »Ne morem več spiti toliko kot včasih.«
41. Ne eksperimentiraš več s prepovedanimi substancami.
42. Ne piješ več doma, preden greš v bar, da bi tam prihranil.

23. Čakajoči na taksi (LŠ 51)

No, takole je bilo. Sedimo za mizo, ki se je pogrnila z zanimivo polnimi kozarčki belega in rdečega vinčka. Klapica, kot po navadi. Vsak petek ali soboto. Takrat je bil petek. In se zgodi, da kozarčkov nismo več šteli. In seveda, sledi vprašanje kam zdaj. Ko obdelamo vse ponudbe, samozavestno oblečemo plašče in se napotimo. Pa reče prijatelj: »Ja, pa menda ne gremo, kaj?

Kdo pa ima avto?« Pa vse tri prisotne ženske soglasno: »Ja, ti voziš, kot po navadi!« Sedaj ne bi omenjala dejstva, da pač prijatelj ni imel na razpolago nobenega prevoznega sredstva, pa četudi bi ga imel, ne bi bil sposoben voziti. V naslednjem trenutku se že pogovarja s taksistom: »Ja, točno tako, po Prešernovi do konca, potem pa levo in pristanete na Tržaški. In lepo do prvega semaforiziranega križišča, kjer zavijete desno, do lekarne. Ja, ja, to je Trstenjakova ulica. Potem pa samo še malo križišče, pri katerem se usmerite levo. Nato vozite samo naravnost, približno tristo metrov in pridete do železniške postaje. Tam pod uro parkirajte in počakajte. Pridemo mi in nas odpeljete točno tja, kamor bomo želeli.«

Med tem pogovorom smo že sedeli za eno drugo mizo v istem lokalu kot prej. Naročimo še eno rundo, ker taksi pride šele čez pol ure. In pijemo in se pogovarjamo in naročimo še eno rundo in tako mine petinštirideset minut. Prijatelj pogleda na mobilni telefon in ubupno glasno zakriči: »Joj, taksist je že klical!« In točno takrat tudi pozvoni. »Ja, ja, takoj pridemo,« reče kolega in gremo. Pri minus desetih stopinjah tri dekleta in en gentleman. Čakamo pred uro na železniški postaji. Tam je tudi taksi. Hočemo vstopiti. Pa taksist: »Ne, ne, to ni to, jaz čakam eno starejšo gospo z ogromno prtljage!« Pa prijatelj reče: »Ne, jaz sem vas klical!« In taksist vztrajno: »Ne, jaz sem se pogovarjal z žensko!« In seveda, jaz ne bi bila jaz, če ne bi rekla: »Ja, z mano ste se pogovarjali!« Probatni sicer ni greh, ampak taksist ni nasedel.

Potem se nadaljuje čakanje (saj ni bilo dolgo, približno kakšnih pet minut). In vprašam prijatelja: »Pa kaj si potem ti klical? Kakšen taksi? Pokliči ga še enkrat!« Prijatelj upošteva navodilo šefice (mene) in seveda! Zgodilo se je nekaj neverjetnega! Prijatelj povese glavo in prasne v totalni krohot! Vse začudeno pogledamo in si mislimo svoje. Vsaka je približno vedela čemu vzrok smeha. Najverjetneje nas je taksi čakal na železniški postaji v Ljubljani, mi smo bili pa na Ptujju.

24. Zgodba o psu in knjigi (LŠ 57)

V kupeju vagona je sedel moški srednjih let, nasproti pa mlada ženska. Moški je vzel v roke knjigo in začel brati, ženska pa se je ves čas igrala s svojim psom.

Moški je bral knjigo na glas; pri tem je bil v takšnem zanosu in tako razburjen, da je od časa do časa vstajal in mahal z rokami.

Ženska se je tako zatopila v igro s psom, da je pes začel skakati po kupeju in lajati, ona pa se je na ves glas smejala in se pogovarjala s svojim ljubljencem.

Močno jo je začelo motiti, ker je moški bral na glas in zraven še krilil z rokami, njemu pa je šel vedno bolj na živce pes in njeno glasno hihitanje.

Ko je spet zamahnil z rokami po zraku, je izrabil priložnost in potegnil psa za rep tako močno, da je zacvilil. To je žensko še bolj razjezilo, tako, da je z vso silo pograbila in zalučala njegovo knjigo skozi okno vlaka. Moški je v tem trenutku zgrabil psa in ga pred presenečeno žensko vrgel skozi odprto okno vlaka.

In tako sta se zunaj znašla knjiga in pes. Tedaj je vlak zapeljal na postajo in oba sta izstopila. Takoj ko sta stopila na cesto, sta na njeno veliko veselje – zagledala psa, ki se jima je bližal...

In kaj mislite, da je imel njen pes v gobcu?

Pomislili ste na knjigo omenjenega moškega. Pa ni bilo tako. Pes je imel v gobcu – svoj jezik.

25. Logično in legalno (LŠ 59)

Na neki fakulteti je študent, ki sicer ni blestel po znanju, zaradi svoje iznajdljivosti pripravil profesorja do tega, da ga je po mučni uri izpraševanja vprašal:

»Kolega, ali vi mogoče igrate LOTO?«

»Seveda. Zakaj vprašate?« je presenečeno odvrnil vprašani študent.

»Poglejte. Zastavil sem vam devetintrideset vprašanj, od teh ste pravilno odgovorili le na sedem. Sedem pravih v LOTU pomeni glavni dobiček, v najinem primeru pa ne zadostuje za pozitivno oceno. Sledi še izhod v sili. Povejte mi, kaj je pri LOTU legalno, pa ni logično, je logično, pa ni legalno in ni ne logično in ne legalno.«

Študent je razmišljal in razmišljal, zadovoljivega odgovora, ki bi povezal vse tri trditve pa ni našel. Še huje, misli so mu uhajale drugam, miselna koncentracija je padala ...

Zatekel se je k zadnji možnosti:

»Gospod profesor, priznam, da moje znanje ni ravno blesteče, res pa je, da ste mi zastavljali izredno težka vprašanja. Zato predlagam, da skleneva naslednje: Zastavil vam bom vprašanje, podobno vašemu zadnjemu in ga povezal z vašim privatnim življenjem. Če boste našli odgovor nanj, se izpišem s te fakultete, če pa ne, mi boste v indeks vpisali sedmico, jaz pa vam povem odgovor.«

Profesorju se je zdela ponudba nekoliko nenavadna, ker pa je bolj kot komurkoli zaupal samemu sebi, jo je sprejel.

Študent je vprašal: »Kaj je v vašem življenju legalno, pa ni logično, logično, pa ne legalno in niti logično niti legalno?«

Profesor po daljšem razmišljanju ni znal odgovoriti, študentu je vpisal sedmico v indeks in željno pričakoval odgovora.

»Glejte, stari ste 59 let in ste se poročili s svojo bivšo študentko, staro 25 let. To je sicer legalno, ni pa logično. Vaša žena ima dvajsetletnega ljubimca, kar je logično, ni pa povsem legalno. Sami pa ste pravkar dali ženinemu ljubimcu sedmico, kar pa ni niti logično niti legalno.« Se odreže študent osuplemu profesorju.

26. Modrovanje pijanega intelektualca (LŠ 61)

Čreda bizonov se premika tako hitro kot najpočasnejši bizon v čredi. Ko plenilci lovijo čredo, ujamejo in ubijejo najprej najpočasnejše bizone na koncu črede.

Takšna naravna selekcija je dobra za celotno čredo, saj so tako živali v čredi bolj zdrave in čreda pridobi na hitrosti.

Podobno se dogaja pri človeških možganih.

Možgani lahko delujejo le tako hitro, kot njihova najpočasnejša celica. Prekomerno uživanje alkohola, kot vsi vemo, uničuje možganske celice. Toda po načelih naravne selekcije alkohol najprej uniči najpočasnejše in najmanj zdrave celice. Na ta način redno pitje piva uničuje počasne možganske celice in tako postanejo možgani bolj hitri in učinkoviti!

Zato se vedno, ko popiješ nekaj piva, počutiš pametnejšega. Ha, ha.

27. Prvi november (LŠ 63)

Bil je prvi november. Dan, ko se spominjamo naših bližnjih, ki jih ni več med nami. Razno-barvne svečke s prelivajočimi plamenčki pričarajo posebno vzdušje. Tako sva se s prijateljem dogovorila, da greva zvečer, ko se bo stemnilo do pokopališča Žale. Ko se je zvečerilo sva res odšla. Ob obisku pokopališča in pogledu na vso igro luči, ki so jo povzročale prižgane sveče, nama je pogovor nanesel na temo o življenju po smrti. Spraševala sva se, kaj nas čaka po koncu našega življenja in ali so ob nama prisotne duše nekaterih ljudi, ki so pokopani na tem pokopališču. Ko sva najin obisk na pokopališču zaključila in se še mimo zadnjih grobov vračala domov, sem nad pokopališčem zagledala majhno nežno lučko velikosti majhnega oreščka, ki je letala malo nad grobovi. Bila je nežna, oranžno rumena in spominjala me je na metulja oz. zaradi svetenja na kresničko. Hitro sem to povedal prijatelju in tudi on jo je videl. V meni je odzvanjalo vprašanje: Ali sem v nežni tihi lučki videla leteti dušo nekoga, ki je pokopan na tem pokopališču?

(Andriano Keber, dijak vrtnarsko-cvetličarske šole).

28. Pravočasno zaklenjena vrata (LŠ 67)

Sedel sem pri televiziji in gledal grozljivko. Film je bil res srhljiv in počasi me je postajalo zelo strah. Okoli polnoči, ko je bil film zelo napet, me je oblila srhljiva slutnja, da nekdo prihaja po hodniku proti mojim stanovanjskim vratom. Spomnil sem se da vrata niso zaklenjena, zato sem prestrašeno skočil iz postelje in stekel proti vratom. Še preden sem prišel do vrat sem slišal kako se je ustavilo dvigalo v našem nadstropju in da je nekdo iz njega izstopil. Ravno, ko sem zaklenil vrata pa je nekdo sunkovito prijel za kljuko in s silo skušal odpreti vrata. Vprašal sem kdo je, a ni bilo odgovora. Pogledal sem skozi kukalo v vratih in videl blede žensko popolnoma brez čustvenega obraza, ki je hladno zrl. Spraševal sem se kdo je in kaj hoče? Brez, da bi kakorkoli reagirala se je obrnila in odšla. Prestrašen sem se spraševal, kaj vse bi se lahko zgodilo, če v moji slutnji ne bi stekel zaklenit vrata. Ali je lahko moj strah ob gledanju grozljivke priklical tak nenavaden dogodek v resnično življenje.

29. Krožniki in pribor v zraku (LŠ 74)

Od prijateljice mama je še kot otrok živela s starši v hiši na Dolenjskem. Govorila je, da so se v hiši dogajale zelo nenavadne in čudne stvari. Slišalo se je trkanje po omarah, z mize so se dvignile vilice ali drugi predmeti in letali po stanovanju. Tako se je kot otrok velikokrat bala za mizo jesti. Vse to se je dogajalo daljše obdobje z občasnimi presledki. Ker se je to z leti večkrat ponavljalo, je bilo vse skupaj utrujajoče za vso družino. Ko so se mnogo za tem preselili v mesto in živeli v bloku, se čudne svari niso več dogajale. Vendar jo ob misli na tisto hišo še vedno spreleti srh.

30. Klicanje duhov s kozarcem (LŠ 77)

Kot ponavadi smo se tudi ta večer s prijatelji dolgočasili in razmišljali, kako bi si popestrili večer. Nekdo se je spomnil, da bi lahko klicali duhove. Tudi drugi smo bili za. Naredili smo abecedo iz kartončkov, jih postavili v krog, na sredino pa smo postavili narobe obrnjen koza-

rec. Nanj smo položili kazalce svojih rok. Prižgali smo tudi sveče. Vse to se je dogajalo v leseni hišici v parku. Ko smo tako klicali duhove, se je v določenem trenutku zazdelo, da se je kozarec narahlo premaknil. To pa je bilo tudi vse. Po dolgotrajnem držanju prstov na kozarcu so nas roke že močno bolele, pa tudi nekateri od prijateljev so se hudomušno smejali in vsega skupaj niso prav resno jemali. Zaključili smo s klicanjem duhov, saj je bila že zelo pozna ura. Odšli smo vsak proti svojemu domu. Ko sem prišel v blok me je prevel zelo čuden občutek. Kar koža se mi je naježila od strahu. Vstopil sem v dvigalo in prav takrat se je ugasnila luč v njem. Prestrašen sem zbežal iz dvigala in tekel kolikor so me nesle noge po stopnicah domov v četrto nadstropje. Trkal sem in zvonil a mi ni nihče odprl. Ko sem tako stal pred vrati, sem zaslišal nenavadno donenje, kot bi nekaj ali nekdo hodil iz višjih nadstropij vedno nižje proti meni v četrto nadstropje. Ko sem zaslišal doneče korake v nadstropju nad menoj, sem začel razbijati po vratih, dokler mi mama ni odprla vrat. Vprašala me je, kje sem se potikal tako pozno v noč, saj so že vsi spali. Jaz pa sem bil le tiho, vedel sem, da se s klicanjem duhov ni za igrati.

31. Popravilo televizije (LŠ 81)

Družina, ki je živela v bloku nekje za Bežigradom, je šla na dopust. Med njihovo odsotnostjo so prišli v stanovanje neki ljudje in soseda, ki je zaslišala hrup na hodniku, je prišla ven pred vrata, da bi videla, kaj se dogaja. Zagledala je skupinico ljudi, ko so nosili iz sosedovega stanovanja televizijo. Vprašala jih je, kam to nosijo, oni pa so ji odgovorili, da so jih lastniki sosednjega stanovanja naprosili, da v njihovi odsotnosti odpeljejo in popravijo njihov televizor, pri tem pa so odnašali še druge stvari iz stanovanja. Ko je soseda to slišala, se je takoj spomnila, da tudi njen televizor ne dela tako kot bi bilo treba, in jih je poprosila, če bi hoteli popraviti še njeno televizijo. Tako so tatovi – kajti to so nenapovedani gostje v resnici bili – naložili še njen televizor in se veselo odpeljali Bog ve kam.

32. Glasbena skupina in vedeževalka (LŠ 82)

Glasbena skupina, ki je nastala po avdiciji mladih pevskih talentov na televiziji, je prvotno sestavljala 5 članov: dva fanta in tri dekleta. Na začetku svoje pevske kariere so šli k vedeževalki, da bi izvedeli kako uspešni bodo in kaj jih čaka v prihodnosti. Vedeževalka pa se je – namesto, da bi jim napovedala uspešno kariero, takoj, ko je zvedela, kako jim je ime – kar zgrozila. Njihova imena so namreč bila: Sandi, Anita, Tanja, Ajda in Niko. Vedeževalka jim je povedala, da inicialke njihovih imen sestavljajo besedo SATAN, kar je zelo slabo znamenje in naprej sploh ni hotela več govoriti. Kmalu za tem, ko so že izdali svojo prvo uspešnico na CD-ju, se je Niko, ki je ravno dopolnil 18 let do smrti ponesrečil na skuterju, zbil ga je avto, ki je napačno zavijal. To je bil dogodek, ki je močno pretresel slovensko javnost, še posebej mlade, zlasti srednješolce, ki so bili njihovi mlajši vrstniki.

LITERATURA

Barthes, Roland

1993 *Mythologies*. New York, Fernar, Strauss and Giroux.

1992 Uvod u strukturalnu analizu pripovednih tekstova. V: Biti, V. (ur.), *Suvremena teorija pripovijedanja*. Zagreb, Globus.

Bennett, Gillian

1985 What's »Modern« about the Modern Legend? *Fabula* 26: 219–229.

Bennett, Gillian in Paul Smith

1993 *Contemporary Legend. A Folklore Bibliography*. New York in London, Garland Publishing, Inc.

Brednich, Rolf Wilhelm

1991 *Die Spinne in der Yucca-Palme. Sagenhafte Geschichten von Heute*. München, C. H. Beck Verlag.

1991 *Die Maus im Jumbo-Jet. Neue sagenhafte Geschichten von Heute*. München, C. H. Beck Verlag.

1996 *Die Ratte am Strohbalm. Allerneueste sagenhafte Geschichten von Heute*. München, C. H. Beck Verlag.

Brunvand, Jan Harold

1981 *The Vanishing Hitchhiker. American Urban Legends and Their Meanings*. New York in London, W. W. Norton & Comp.

1984 *The Choking Doberman and Other »New« Urban Legends*. New York in London, W. W. Norton.

1986 *The Mexikan Pet. More »New« Urban Legend Going*. New York in London, W. W. Norton.

1993 *Baby Train. And Other Lusty Urban Legends*. New York, W. W. Norton.

2001 *Encyclopedia of Urban Legends*. Santa Barbara, CA, ABC-CLIO.

Buchan, David

1981 The Modern Legend. V: Green, A. E. in J. D. A. Widdowson (ur.), *Language, Culture and Traditions. Papers on Language and Folklore presented at the Annual Conference of British Sociological Association, April 1978*. Sheffield, CECTAL (CECTAL Conference Papers Series 2).

Dégh, Linda

1971 The »belief legend« in modern society. Form, function and relationship to other genres. V: Wayland, D. Hand (ur.), *American folk legend*. Berkeley-Los Angeles-London, University of California Press: 55–68.

1991 What is the legend after all? *Contemporary Legend* 1: 11–38.

Dégh, Linda & Andrew Vázsonyi

1971 Legend and Belief. *Genre* 4: 281–304.

De Saussure, Ferdinand

1997 *Predavanja iz splošnega jezikoslovja*. Ljubljana, ISH.

Fix, Ulla

1994 Moderne Sagen in der DDR. *Fabula* 35: 94–109.

Hirhager, Ulrike, Karin Lichtblau in Christa Tuczay

1999 Tendenzen der modernen Sage in Österreich. *Bayrische Blätter für Volkskunde* N. F. 1 (26): 15–41.

Ivanov, Vjačeslav Vsevolodovič.

1976 *Očerki po istorii semiotiki v SSSR*. Moskva, Nauka.

Le Goff, Jacques.

1985 [1979] *Za drugačen srednji vek*. Ljubljana, ŠKUC in Filozofska fakulteta.

Narvaez, Peter

1991 Newfoundland Berry Pickers »In Fairies«. V: Narvaez, P. (ur.) *Maintaining Spatial, Temporal, and Moral Boundaries Through Legendry. The Good People New Fairylore Essays*. New York in London, Garland Publishing, Inc.: 336–368.

Nilsen, Don L. F.

1989 Contemporary Legend. The Definition of a Genre. *Kansas English* 75: 5–9.

Piko-Rustia, Martina.

2001 Sodobno pripovedništvo na Koroškem. *Glasmik SED* 41 (1–2): 65–67.

Smith, Paul,

1983 *The Book of Nasty Legends*. London, Routledge and Kegan Paul.

1986 *The Book of Nastier Legends*. London, Routledge and Kegan Paul.

Šklovskij, Viktor Borisovič

1966 [1925] *Theorie der Prosa*. Frankfurt a/M., Fischer Verlag.

Urban, Greg

1991 *A Discourse-Centred Approach to Culture*. Austin, University of Texas Press.

CONTEMPORARY LEGENDS AMONG SLOVENIAN STUDENTS IN LJUBLJANA

In my research I shall present contemporary legends circulating among Slovenian students from the University in Ljubljana, and propose to discuss the topics of narrations of the student generation in Slovenia at present: how they present events in the world and at home, and whether it can be considered that contemporary legends reflect the old beliefs as well as the myths of our times, and the problems of our society?

The method I have chosen for collecting these stories was based on my call for submission of contemporary legends. I received 18 answers from 9 male and 9 female students. This was a surprisingly good result, and altogether I obtained 83 contemporary legends. The stories are very diverse; there are those that describe an event that had happened to somebody, and those that discuss extremely current themes, for instance in what manner the SARS virus started to spread, or why a young member of a rock group passed away.

Percentagewise, most stories focus on supernatural themes. This group contains narrations about visions and dreams that foretell the future: »Dreams Foretell the Pregnancy of a Friend«, »Dreams about a Former Boyfriend and a Fortuneteller«, »Dreams that foretell war in Bosnia«.

As elsewhere, Slovene students tell numerous stories about apparitions. They may be only a phantom light causing unrest among cattle and shepherds, or a narration may evoke a memory of a traditional mythological being, the wolf shepherd for instance. Although the character of the wolf shepherd is well-known from Slovene mythology the story below originated years after this mythological character had been long-forgotten:

A long time ago unusual apparitions were seen near Mače above Preddvor. A pack of wild dogs appeared a

little way from the village. At first, this did not seem so unusual; but later a giant figure, much larger than man, was seen herding the pack. The creature looked really horrible, and had total control over the dogs. Such creatures appeared several times. In order to protect that spot of land people built a little roadside chapel on it. After that the monster was never seen again.

There are, of course, many more stories about frightening experiences and apparitions in the woods where all of a sudden something inexplicable that raises the hair on one's head can be heard or seen: »Screams in the Forest«, »Picnic in the Woods«.

Among the stories about ghosts of the dead that usually appear at nighttime, is an interesting variant of the legend »The Vanishing Hitchhiker«. The story tells of a woman hitchhiking by the road leading through the Krakovo Forest. This variant differs from others mainly in the details: it was characteristic that the Hitchhiker from Krakovo was killed when she fell through a car door that had not been sufficiently closed.

Similar »ghost« theme is in a story about a boy who was at home, alone. Late at night, as he was watching a horror movie on TV, he suddenly thought that someone was approaching the door to his apartment. Without thinking he rose and turned the key in the keyhole; the door had been left unlocked by mistake. At the same moment he saw that someone grabbed the door knob and tried to force the door open. When he asked who was there, there was no reply, but through the peephole he could see a pale woman with a cold, expressionless face. At that moment the strange visitor swiftly turned and left.

Stories about haunted houses are well-known among students as well and there are many stories about ghost calling. The stories about hypnosis can be classified somewhere between humorous events among the students and narratives describing supernatural occurrences.

Narratives about unidentified flying objects abound in certain circles of the student body as well. The ones collected among the students for the purpose of this research, however, just briefly mention the appearance of orange lights and disc-like objects flying across the sky.

Students like to tell each other, and frequently do so, different »school stories«, either from the days when they went to high school, or from their university years. These stories describe events during their »maturity« trip, for instance, or humorous classroom events. One of such stories describes a class of English grammar and literature, during which the teacher asked the students if somebody wanted to earn a good grade: »Are there any volunteers?« Thinking that she had just called his name, a student named Valant raised his hand, even though he had not studied at all.

Such stories also tell of holiday events or about trips and journeys. Yet in them it is very difficult to draw the line between contemporary legends and memorata.

An interesting group of »student days« stories are also the so-called »student wisdoms«, for instance those that try to justify beer drinking. I even managed to obtain two variants of this »logical theory«: »The Newest Logical Theory«, and the »Wisdom of a Drunken Intellectual«:

A herd of bison moves only so fast as the slowest animal in it. When predators attack the herd they capture and kill the slowest bison at the end of the herd. Such natural selection is only good for the herd because it keeps the animals in good health, and the herd also becomes faster. A similar process takes place in the human brain. The brain can function only as fast as its slowest cell. As we all know, an excess of liquor destroys brain cells, yet due to the above-described natural selection alcohol destroys the slowest and the weakest cells first. Regular beer drinking therefore destroys slow brain cells and makes the brain faster and more efficient.

It has to be mentioned, however, that since both versions are practically identical, this great »wisdom« had obviously been copied from the internet or from mass media.

Equally humorous is »A Student's Letter to Her Parents«, in which the daughter enumerates all sorts of horrible things that have happened to her, for instance a fracture of the skull, getting pregnant by a Moslem foreigner, and aids, but at the end confesses that she had failed an exam; the rest were lies. Another wisecracking wisdom tells you »How to Find Out You Are No Longer a Student«

When your fridge contains more food than liquor; when you get up instead of going to sleep at six in the morning; when your fantasies about sex with three lesbian girls are replaced by the fantasy about having sex with anybody; when you know everybody who is sleeping in your apartment, etc.

Both of the above stories have also been taken from the internet.

Another student wisdom is titled »The Logical and Legal Theory«. It helped a student pass an exam:

After an hour-long and torturing grilling a professor tells a student that he will pass the exam if he finds the right answer to the following riddle: What in a lottery procedure is legal but not logical, logical but not legal, and neither logical nor legal? Not knowing the answer, the student proposes another riddle to the professor: »What in your life is legal but not logical, logical but illegal, and neither logical nor legal? Since the prof does not know the right answer he gives the student a C, and the student tells him the correct answer: »Look, you're 59 and married to your former student who is 25; although this is legal, it is not logical. Your wife has a twenty-year-old lover, which is logical but not legal, and you have just given her lover a C, which is neither logical nor legal.

Memories of childhood years – either one's own or somebody else's – likewise appear in these stories, although not as frequently. It is interesting that memories of war events often speak about love, which is also true of the collected stories: the first story is about how a student's grandfather had met his future wife Frančiška during the First World War in Graz, the second about a friend who as a young boy had met his first love, a girl from the neighborhood, during the 1991 war for independent Slovenia. The line between memorata and contemporary legends, however, is very vague in both stories.

Among the stories that could be classified as classical contemporary legends is also the one titled »TV Repair: while the owner is on holiday »repairmen« steal all sorts of things, including a TV set, from his apartment. When he sees them, a neighbor gives them also his broken TV set to be repaired. »The Taxi Driver« tells of a taxi driver who suddenly feels a customer's hand on the back of his shoulder. He becomes so frightened that he loses control over the car and drives onto the sidewalk. Because fifteen years before that, the driver had driven a hearse to the cemetery.

The story »It is Impossible to Change One's Destiny« is interesting because of its connection to traditional narrative heritage. This story is really a modern variant of the tale-type AaTh 934 A, which clearly points to the fact that contemporary legends draw their themes from antique motifs and myths as well.

Other stories discuss extremely current themes, for instance about a music group that originated by selecting young talented singers to perform in a television show consisting of five members, two boys and three girls. At the beginning of their singing career they went to a fortune teller to find out whether they would become famous or not. Instead of foretelling them a brilliant future, the fortune teller was agbast when she had learned their names: Sandi, Anita, Tanja, Ajda, and Niko; their initials formed the name SATAN, which, of course, is a very bad omen. Soon after recording their first CD hit, Niko, who had just turned eighteen,

died when driving a scooter. The scooter was hit by a car taking a wrong turn. It is pretty obvious that his death strongly shook the Slovene public, especially the young people, so that this kind of legend began to spread extensively.

A story, and a very recent one, titled »Where SARS Had Come from,« concerns the SARS virus:

The SARS virus had spread from laboratories in which Chinese scientists researched chicken plague; the chicken plague virus was stored in test tubes. A young doctor, who had been working in the laboratory until late at night and was already very tired, accidentally hurt himself and was exposed to the virus. The following day he went for a holiday. He spent a night in a hotel, started to feel badly, and infected six other guests. The chicken plague virus, later known as the SARS virus, thus spread among the humans as well.

Some humorous stories have animal protagonists, for instance »A Goat in Love«, »A Story of a Dog and a Book«, »A Rag Comes Alive«, »Kangaroo in a Jacket«.

These stories reflect social, historic and cultural circumstances in Slovenia. Oral transmission is but one of numerous forms in which these stories are manifested. TV programs, the radio, newspapers, popular literature, tabloids, the internet, etc. are all endless sources for their spreading. This is also evident from this research, and many students even voiced their pleasure over the fact that they had the opportunity of writing down their stories. Some of the stories even reflect inner turmoil and certain problems, tensions and inclinations that can be released through narrating or writing down such stories. By researching contemporary narratives, we can reconsider also the mentality and feelings of people in modern societies.